

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490¹

กรณีศิววรรณ ตุ๊กช่วง²

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่วนมากมักมีสาเหตุมาจากการใช้อาวุธปืน ทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประชาชนทั่วไปในสังคม การบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากอาวุธปืนส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพจิตและสุขภาพร่างกายของผู้ถูกกระทำทำให้ได้รับอาการบาดเจ็บจากอาวุธปืน ผู้ถูกกระทำบางคนต้องประสบกับการสูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะงานที่ต้องการความพร้อมของสภาพทางร่างกาย ผู้ถูกกระทำบางคนจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากผู้อื่น โดยไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้อย่างถาวรหรือตลอดชีวิต ครอบครัวของผู้ถูกกระทำ ก็ได้รับความสูญเสียและได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ

อาวุธปืน เป็นอาวุธที่มีความร้ายแรง มีคุณสมบัติในการทำอันตรายต่อร่างกาย และชีวิต เป็นอาวุธที่นำมาซึ่งความเสียหายในต่อชีวิต อาวุธปืนมีคุณสมบัติที่ทำให้ทั้งคุณและโทษ คุณสมบัติในทางที่เป็นคุณ ได้แก่ เป็นสิ่งใช้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งใช้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง คุณสมบัติในทางที่เป็นโทษ เช่น การนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม เมื่ออาวุธปืนเป็นอาวุธที่มีคุณสมบัติร้ายแรงเป็นอันตรายต่อชีวิตและความปลอดภัยของคนทั่วไป หากผู้ที่ครอบครองนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดความเสียหายให้ต่อตนเองและต่อความปลอดภัยของคนทั่วไปในสังคมได้

ในช่วงเวลาระหว่างปี 2562-2567 ที่ผ่านมามีเหตุการณ์อาชญากรรมสะเทือนขวัญ สะเทือนความรู้สึก อันนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตและร่างกายของผู้คนในสังคมเป็นจำนวนมาก จนเกิดการตั้งคำถามของคนในสังคมเกี่ยวกับการควบคุมการครอบครองและมีใช้อาวุธปืนในประเทศไทย ซึ่งอาจกำลังกลายเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมปัจจุบัน

ในปัจจุบัน คนทั่วไปนิยมพกพาอาวุธปืนไว้กับตัวมากขึ้น ทั้งเพื่อสร้างความอุ่นใจเมื่อต้องเดินทางไปในพื้นที่เปลี่ยวหรือสถานที่ห่างไกลจากชุมชน ห่างไกลจากการดูแลคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ไปสวน ไปไร่ หรือเมื่อเวลาที่ต้องพกพาเงิน หรือทรัพย์สินมีค่าเป็นจำนวนมาก ๆ เริ่มแรกไม่ได้มี

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิทุรและรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เจตนาการพกพาไปเพื่อก่อเหตุ ความรุนแรง แต่เมื่อเข้าสู่สถานการณ์ที่จวนตัวหรือมีเหตุทะเลาะวิวาทจนเกิดความโมโห ขาดสติ ก็จะใช้อาวุธปืนที่พกติดตัวไว้ออกมาก่อเหตุได้

การกวาดล้างอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองแต่ละครั้ง เจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิด และสามารถยึดอาวุธปืนที่มีไว้เป็นความผิดได้เป็นจำนวนมาก โดยอาวุธปืนที่กวาดล้างและตรวจค้นได้ในปัจจุบัน มีทั้งอาวุธปืนที่มีทะเบียน และอาวุธปืนที่ไม่มีทะเบียน โดยการก่อเหตุในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นปืนที่ไม่มีทะเบียน หรือปืนเถื่อนเป็นจำนวนมาก เมื่อความต้องการอาวุธปืนมีมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการลักลอบนำอาวุธปืนมาขายกันมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายจะเป็นวัยรุ่น กลุ่มผู้มีอิทธิพล กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ผู้ติดตามนักการเมือง มีทั้งอาวุธปืนเถื่อนที่ไม่ได้จดทะเบียนและอาวุธปืนไทยประดิดฐ์

ปัจจุบันการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับอาวุธปืนมีจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า สถิติการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีที่เกี่ยวกับการมีอาวุธปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยจำแนกเป็นอาวุธปืนที่มีทะเบียนและอาวุธปืนที่ไม่มีทะเบียน ตั้งแต่ปี 2565-2566 มีดังนี้ อาวุธปืนที่มีทะเบียน 6,714 คดี อาวุธปืนที่ไม่มีทะเบียน 34,806 คดี อาวุธปืนสงคราม 812 คดี³

ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนมักจะปรากฏเป็นคดีเกิดขึ้นอยู่เสมอ ทั้งในกรณีที่เป็นคดีเพราะอาวุธปืนโดยตรง หรือคดีเกี่ยวกับอาวุธปืนที่รวมอยู่กับความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อทรัพย์ เป็นต้น อาวุธปืนจึงเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองชีวิตของประชาชนและบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน แตกต่างจากในอดีตที่อาวุธปืนนั้นนำมาใช้ในการสงคราม และเป็นอาวุธที่ใช้เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเท่านั้น

ประเทศไทยเริ่มมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น การนำอาวุธปืนมาใช้ในส่วนของประชาชนหรือบุคคลทั่วไปจึงเริ่มมีมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม อาวุธปืนเป็นอาวุธที่มีความร้ายแรงและเป็นอาวุธที่มีคุณสมบัติในการทำลายล้างสูงจึงจำเป็นต้องมีการควบคุมจากรัฐ ไม่ให้เป็นอาวุธที่มีการครอบครองได้โดยง่าย ควรต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุม การซื้อ การใช้ และการครอบครอง โดยกฎหมายที่ใช้ควบคุมอาวุธปืนฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2477 ซึ่งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2477 อันนับเป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างนานมาแล้วที่ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับควบคุมอาวุธปืน และในปัจจุบันกฎหมายฉบับล่าสุดที่ควบคุมอาวุธปืน คือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งก็นับเป็นระยะเวลายาวนานเหมือนกัน เมื่อนับระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน

³สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ข้อมูลสถิติคดีอาญา พ.ศ. 2565-2566 [Online], available URL: <http://thaicrimes.org/pdf/crimes/2566.pdf>, 2567 (เมษายน, 2).

เมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ในปัจจุบัน กฎหมายดังกล่าวย่อมไม่ทันสมัยเพราะเมื่อนับเวลาในการเริ่มบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลายาวนานถึง 77 ปี ทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่เท่าทันต่อวิวัฒนาการในการก่ออาชญากรรมของผู้ก่ออาชญากรรมในปัจจุบัน

เนื่องจากปัจจุบันอาชญากรรมที่เกิดจากอาวุธปืนมีเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนนั้นมีความล้าสมัยอยู่มาก ทั้งในส่วนของข้อความและในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน การใช้ดุลพินิจในการแสวงหาประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย การเลือกปฏิบัติกับกลุ่มคนบางกลุ่ม ผู้มีอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เพราะแม้กฎหมายจะกำหนดคุณสมบัติในการขอซื้ออาวุธปืนไว้แล้วก็ตาม แต่ในการอนุญาตให้มีหรือให้ใช้อาวุธปืนนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจให้อนุญาตหรือไม่อนุญาต จึงเป็นสาเหตุที่พบเห็นกันมาตลอดเป็นปัญหาในการบังคับใช้ที่เกิดขึ้นว่ามีการดำเนินการในการขออนุญาตโดยทุจริต เจ้าหน้าที่รัฐประพฤติมิชอบอันเป็นหนทางในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ

อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยคืออุบัติเหตุที่เกิดจากอาวุธปืนโดยความประมาทหรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของสุจริตชนที่มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยการซื้ออาวุธปืนของประชาชนส่วนใหญ่ นั้น ประชาชนที่ซื้ออาวุธปืนไม่รู้จักการใช้อาวุธปืนและกฎแห่งความปลอดภัยของการใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้อง ไม่มีความรู้เรื่องอาวุธปืน ไม่ได้เข้ารับการอบรมเรื่องความปลอดภัยในการใช้อาวุธปืน จนทำให้เกิดปัญหาเรื่องการใช้อาวุธปืน

การใช้อาวุธปืนที่มีอำนาจร้ายแรงเพื่อก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคม สร้างความเสียหายต่อร่างกายและทรัพย์สินจากความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่อความคุ้มครองบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการก่ออาชญากรรมดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการสร้างกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้อาวุธปืน เพื่อป้องกันการนำอาวุธปืนไปใช้ในทางที่มิชอบด้วยกฎหมาย ควรต้องกำหนดให้มีการขอใบอนุญาตซื้อและใบอนุญาตใช้ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ดังนั้น ควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้อาวุธปืน เพื่อป้องกันการนำอาวุธปืนไปใช้ในทางที่มิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้เกิดโทษแก่บุคคลทั่วไปในสังคม

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มีเจตนารมณ์ในการประกาศใช้ คือ การรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยจากอาชญากรรมให้มากที่สุด และเพื่อแก้ไขกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความ เป็นไปของบ้านเมือง โดยประสงค์ที่จะให้มีส่วนช่วยรักษาความสงบสุขในสังคม และลดจำนวนความรุนแรงในการก่ออาชญากรรมลงได้ แต่เมื่อบริบทสังคมเปลี่ยนแปลงไป กลับไม่สามารถลดจำนวนของ

อาชญากรรมและจำนวนความรุนแรงในสังคมได้ กลับมีการก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และโดยส่วนมากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เกิดจากการประทุษร้ายโดยอาวุธทั้งสิ้น ปรากฏเห็นได้จากข่าวทางโทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต หรือตามหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีข่าวอาชญากรรมที่เกิดจากการใช้อาวุธปืนเกิดขึ้นจนเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคม แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวที่น้อย และผู้ก่ออาชญากรรมก็ยังก่ออาชญากรรมที่มีความร้ายแรงมากขึ้น มีการพกพาอาวุธปืนติดตัวไปเพื่อกระทำความผิดทุกครั้ง โดยมีได้เกรงกลัวต่อข้อห้ามและบทลงโทษทางกฎหมาย สิ่งนี้สะท้อนถึงปัญหาความไม่ศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและแสดงให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพของกฎหมายคือพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 จึงทำให้เกิดปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน ตามมาตรา 13

มาตรา 13 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา 97 ถึงมาตรา 111 มาตรา 120 มาตรา 177 ถึง มาตรา 183 มาตรา 249 มาตรา 250 หรือ มาตรา 293 ถึงมาตรา 303

(ข) มาตรา 254 ถึงมาตรา 257 และพ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษถึงวันยื่นคำขอใบอนุญาต เว้นแต่ ในกรณีความผิดที่กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกันหรือโดยถูกขู่โทสะ

(2) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477 มาตรา 11 มาตรา 22 มาตรา 29 หรือ มาตรา 33 หรือพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 33 หรือมาตรา 38

(3) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปีนับย้อนขึ้นไปจากวันยื่นคำขอสำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดหุโทษ

(4) บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(5) บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บตามมาตรา 11

(6) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(7) บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้

(8) บุคคลซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(9) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงอันอาจกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน

สำหรับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ห้ามมิให้ออกให้แก่บุคคลซึ่งมีชื่อ ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ ที่บุคคลนั้นขออนุญาตน้อยกว่าหกเดือน”

บทบัญญัติมาตราดังกล่าวกำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้ยื่นคำขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นกลไกที่จะทำให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจในการเลือกกระทำการหรือไม่กระทำการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนให้สอดคล้องและเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงควรบัญญัติไว้ให้ชัดเจนและรัดกุม

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

1) แก้ไขรายละเอียดเพิ่มเติมใน (6) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยมีหนังสือรับรองความเห็นจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ หรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ถึงขนาดต้องพบแพทย์และรักษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีหนังสือรับรองความเห็นจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและมีประวัติการรักษาโรคเป็นที่ประจักษ์

2) เพิ่มบทบัญญัติ วรรค 3 กำหนดคุณสมบัติผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนเพิ่มเติม ดังนี้

(1) ผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน จะต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้อง โดยจะต้องได้หนังสือรับรองจากสถาบันอบรมที่รัฐกำหนดขึ้น

(2) ผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน จะต้องผ่านการอบรมทางด้านจริยธรรม โดยจะต้องได้หนังสือรับรองจากสถาบันอบรมที่รัฐกำหนดขึ้น

(3) ผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน จะต้องผ่านการตรวจสุขภาพจิต ว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตสมประกอบ โดยจะต้องได้หนังสือรับรองจากสถาบันทางการแพทย์ ของรัฐ

(4) ผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน จะต้องผ่านการพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อตรวจสอบประวัติอาชญากรรม โดยจะต้องได้หนังสือรับรองจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตพกพาอาวุธปืน ตามมาตรา 8 และมาตรา 8 ทวิ

มาตรา 8 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนซึ่งมิใช่สำหรับใช้กับ อาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้”

มาตรา 8 ทวิ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้อง มีติดตัวเมื่อมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์”

ไม่ว่ากรณีใด ห้ามมิให้พาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อ นมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด

ความในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่

(1) เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทหารและตำรวจซึ่งอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่

(2) ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (1) (ข) หรือ (ค) ซึ่งอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันประเทศ หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือรักษาทรัพย์สินอันสำคัญ ของรัฐ

(3) ประชาชนผู้ได้รับมอบให้มีและใช้ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (1) (ง) ซึ่งอยู่ในระหว่างการช่วยเหลือราชการและมีเหตุจำเป็นต้องมี และใช้อาวุธปืนในการนั้น”

เห็นได้ว่า กฎหมายมีการบัญญัติห้ามชัดเจนไม่ให้มีการพกพาอาวุธปืนไปในเมืองหมู่บ้านทางสาธารณะ เว้นแต่ มีใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนติดตัว (ป. 12) ตามกฎหมาย แต่ก็มีข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่มีใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนติดตัว แต่สามารถพกพาอาวุธปืนติดตัวไปได้ในกรณีเมื่อมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเหตุดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนั้นจะใช้มาตรฐานใดในการที่จะนำมาเป็นตัวชี้วัดว่าเหตุใดที่ถือเป็นผู้จำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ที่จำเป็นต้องมีอาวุธปืนติดตัว

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

1) เพิ่มบทบัญญัติ วรรค 2 ในมาตรา 8 โดยบัญญัติ ดังนี้

วรรค 2 ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนสำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ ในจำนวนที่มากเกินไปความจำเป็น อันอาจคาดหมายได้ว่ามี เพื่อก่อเหตุอาชญากรรม

2) เพิ่มบทบัญญัติ วรรค 3 ในมาตรา 8 ทวิ โดยบัญญัติ ดังนี้

วรรค 4 เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการออกใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้ผู้มีอำนาจรักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการพิจารณากรณีเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการครอบครองและการพกพาอาวุธปืน ตามมาตรา 72 และมาตรา 72 ทวิ

มาตรา 72 บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นเพียงกรณีเกี่ยวกับส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธปืนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือเป็นกรณีมีเครื่องกระสุนปืน ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นเพียงการมีอาวุธปืนที่เป็นของผู้อื่นซึ่งได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ตามกฎหมาย ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการทำเครื่องกระสุนปืนที่ทำด้วยดินปืนมีควันสำหรับใช้เอง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินหนึ่งพันบาท”

มาตรา 72 ทวิ “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 มาตรา 12 มาตรา 16 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 20 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 65 มาตรา 66 หรือมาตรา 70 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสองด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พิจารณาจากกฎหมายแล้วเห็นว่า โทษที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีมาตรการในการลงโทษที่ค่อนข้างจำกัด โดยมีเพียงสองประการ คือ โทษปรับหรือโทษจำคุก ซึ่งศาล ไม่สามารถใช้ดุลพินิจเลือกลงโทษจำเลย ให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ได้

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

แก้ไขเพิ่มรายละเอียดใน มาตรา 72 ทวิ โดยบัญญัติ ดังนี้ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 มาตรา 12 มาตรา 16 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 20 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 65 มาตรา 66 หรือมาตรา 70 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสองด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึง หนึ่งแสนบาท

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการอนุญาตให้มี ใช้และพกพาอาวุธปืน ตาม มาตรา 7 มาตรา 9 และมาตรา 22

มาตรา 7 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซื่อ มี ใช้ สิ่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะ ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

มาตรา 9 บัญญัติว่า “ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ให้ออกให้แก่บุคคล สำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬา หรือ ยิงสัตว์

ใบอนุญาตนั้นให้ออกให้สำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอก”

มาตรา 22 บัญญัติว่า “ให้เจ้าพนักงานต่อไปนี้ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน มีอาวุธปืนติดตัวไปได้ตามความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

- (1) อธิบดีกรมตำรวจ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และทั่วราชอาณาจักร
- (2) ผู้ว่าราชการจังหวัด เฉพาะภายในเขตจังหวัดของตน และเฉพาะผู้ที่มีถิ่น ที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือถ้าผู้รับใบอนุญาตแสดงตนให้เป็นที่หวาดเสียวต่อประชาชน ผู้ออกใบอนุญาตจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกให้ตามมาตรานี้โดยมีกำหนดระยะเวลา หรือจะสั่งเพิกถอนเสียก็ได้”

เมื่อวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว พบว่า บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไม่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน เนื่องจากอธิบดีกรมการปกครองและผู้ว่าราชการจังหวัดส่วนมากมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการปกครอง หน้าที่ด้านการบริหารและการปกครองของกรมการปกครองก็ไม่สอดคล้องต่อหน้าที่ในการตรวจสอบอาวุธปืน ซึ่งอาจส่งผลให้การพิจารณาออกใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนไม่ครอบคลุมและไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เท่าที่ควร

เหล่านี้ล้วนมีปัญหาในบทบัญญัติกฎหมายหลายประการ โดยเป็นปัญหาที่สำคัญสมควรที่จะนำมาศึกษาค้นคว้าและหาแนวทางการแก้ไขต่อไป จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ตลอดจนการครอบครองและการพกพาอาวุธปืนเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

- 1) แก้ไขเพิ่มรายละเอียดใน มาตรา 7 โดยบัญญัติ ดังนี้

วรรค 1 ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ มี ใช้ ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

วรรค 2 ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำ หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี”

- 2) เพิ่มบทบัญญัติ มาตรา 9 โดยเพิ่ม วรรค 3 ดังนี้

วรรค 3 ใบอนุญาตนั้นให้ออกให้สำหรับอาวุธปืนทั่วไปอันมิใช่ปืนที่มีลักษณะเพื่อการสงคราม

- 3) แก้ไขเพิ่มรายละเอียดใน มาตรา 22 โดยบัญญัติว่า “ให้เจ้าพนักงานต่อไปนี้ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน มีอาวุธปืนติดตัวไปได้ตามความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

- (1) ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และทั่วราชอาณาจักร
- (2) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เฉพาะภายในเขตจังหวัดของตน และเฉพาะผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น

เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือถ้าผู้รับใบอนุญาตแสดงตนให้เป็นที่หวาดเสียวต่อประชาชน ผู้ออกใบอนุญาตจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกให้ตามมาตรานี้โดยมีกำหนดระยะเวลา หรือจะสั่งเพิกถอนเสียก็ได้

เพิ่ม วรรค 3 ว่า เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการออกใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้ผู้มีอำนาจรักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการพิจารณากรณีเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ อาจสามารถพกพาอาวุธปืนได้ดังนี้

- (1) ถ้าได้นำปืนใส่กระเป๋าเก็บไว้ในช่องเก็บของท้ายรถ ซึ่งไม่สามารถหยิบใช้ได้ทันทีทันใด
- (2) เอาอาวุธปืนใส่กระเป๋าใส่กุญแจวางไว้ในรถ ซึ่งไม่สามารถหยิบใช้ได้ทันทีทันใด
- (3) กรณีไปเก็บเงินจากลูกค้าต่างจังหวัดหรือจำเป็นต้องพกพาเงินเป็นจำนวนมาก ๆ นำติดตัวมา และมีอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนแล้ว ใส่ไว้ในช่องที่เก็บของหน้ารถยนต์ เพื่อป้องกันตัวและทรัพย์สิน
- (4) ไปเก็บเงินจากลูกค้าต่างจังหวัดนำอาวุธปืนติดตัวมาด้วย โดยแยกอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนออกจากกัน ใส่กระเป๋าเอกสารวางไว้ที่พนักเบาะหลังรถยนต์
- (5) ห่อหุ้มอาวุธปืนและແහນบรรจุกระสุน (แม็กกาซีน) แยกออกคนละห่อเก็บไว้ในกระโปรงรถยนต์ซึ่งใส่กุญแจ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.
 วัชรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ. สารพัดเรื่องของปืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ยิปซี กรุ๊ป, 2560.
 วัชรกร วิทิตานนท์. หลักรัฐธรรมนูญเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
 นิเวศน์ เลาวพงศ์. อาวุธปืน ประวัติดั้งเดิมและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มาลัย, 2539.
 บรรณเจติ สึงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547.
 บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ข้อมูลสถิติคดีอาญา พ.ศ. 2565-2566 [Online]. Available URL: <http://thaicrimes.org/pdf/crimes/2566.pdf>, 2567 (เมษายน, 2).